

Haarlem, 6 september 2011

2011 | 76

**Onderwerp: vragen van de heren A.E. van Liere M.Sc. (PvdD)
en J.H. Leever (OPNH)**

Bijlage: 1.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van provinciale staten mede, dat op 12 juli 2011, door de leden van provinciale staten, de heren **A.E. van Liere** M.Sc. (PvdD) en **J.H. Leever** (OPNH), de volgende vragen bij gedeputeerde staten zijn ingekomen.

Inleiding

Onlangs heeft de provincie Noord-Holland een vergunning afgegeven op basis van de Natuurbeschermingswet voor het houden van wereldkampioenschappen powerboat-races in het Marsdiep, het zeegat tussen Den Helder en Texel. De powerboat-race is een soort formule 1-race, met extreem snelle en luidruchtige speedboten met zware motoren. Deze boten kunnen een snelheid van 225 km per uur bereiken. Het evenement "Grand Prix of the Sea" duurt drie dagen (5, 6 en 7 augustus 2011) en is een jaarlijks terugkerende race op deze locatie. De vergunning is verleend voor vijf jaar.

De Partij voor de Dieren en de Ouderenpartij Noord-Holland zijn hoogst verbaasd dat de provincie toestemming heeft gegeven voor het racen met speedboten precies in dit gebied. De organisatie van het evenement zegt zich "helemaal suf gezocht te hebben naar een locatie die geen overlast veroorzaakt"¹⁾. De vragenstellers vinden het onvoorstelbaar dat deze lawaaiige en vervuilende Grand Prix-race dan maar in het Natura 2000-gebied Waddenzee²⁾ zou moeten plaatsvinden. Het racecircuit is ook nog eens omringd door drie andere Natura 2000-gebieden³⁾. En de Waddenzee staat op de lijst met Werelderfgoed. Kwaliteiten van dit gebied zijn rust, ruimte en hoge natuurwaarden die gevoelig zijn voor verstoring.

1) "Waddenzee wordt even aqua-arena", Trouw, 6 juli 2011
2) <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzk&groep=1&id=nzk1&topic=detailinfo>
3) Natura 2000-gebied "Noordzeekustzone", Natura 2000-gebied "Duinen en Lage Land Texel", en Natura 2000-gebied Duinen Den Helder/Callantsoog"

Geluid onder water draagt veel verder dan op land en de gevolgen voor onderwaterleven als bruinvissen en zeehonden met jongen zijn overduidelijk: die raken gedesoriënteerd door het geluid van de jakkerende powerboats. Het geluid van schepen kan tot 16 km afstand doordringen⁴⁾. De effecten van de races dragen dus veel verder dan het circuit.

De Partij voor de Dieren vraagt zich af of de vergunningverlening wel zorgvuldig is verlopen en heeft daarom de volgende vragen aan het college van Gedeputeerde Staten.

Vragen:

Activiteiten die de overheid toelaat in een natuurgebied moeten zich verdragen met de bedoeling van de regels: bescherming bieden aan dieren en planten. Natuurbescherming staat al onder druk.

- 1 Bent u het met ons en de hoofdredactie van Trouw⁵⁾ eens dat natuurbescherming betekenisloos wordt als in een natuurgebied een driedaagse race met luidruchtige, supersnelle boten kan worden gehouden?

Naast toestemming van de provincie op grond van de Natuurbeschermingswet is voor de races ook toestemming van het ministerie van EL&I nodig op grond van de Flora- en Faunawet. In een vertrouwelijke brief van 1 juli 2011 schrijft de Dienst Regelingen van het ministerie EL&I aan de organisator van de race dat deze laatste tot 14 juli de tijd krijgt om met nader onderzoek te komen waarin aangetoond wordt dat het race-evenement op de locatie zelf, maar ook in de omgeving, geen enkele verstoring oplevert⁶⁾.

- 2 Heeft er afstemming plaatsgevonden tussen het ministerie van EL&I en de provincie over het al of niet toestaan van deze bootraces in

4) "Passende beoordeling 'Grand Prix of the Sea', Imares, juni 2011
5) Trouw, 11-7-2011
6) <http://www.trouw.nl/tr/nl/4332/Groen/article/detail/2579499/2011/07/08/Ministerie-kan-bootrace-op-het-wad-stilleggen.dhtml>

het natuurgebied? Waarom zijn er verschillende signalen vanuit het ministerie en de provincie aan de organisator gegeven?

De procedure tot vergunningverlening is op zijn minst opmerkelijk verlopen. In eerste instantie weigerde de provincie toestemming voor de race op deze locatie. De provincie had forse kritiek op het rapport van de organisator over de effecten op natuur. Zij oordeelde over dit rapport: “De passende beoordeling biedt ons zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van de verschillende gebieden niet worden aangetast. Enerzijds zijn de conclusies niet voldoende onderbouwd en anderzijds bevatten de aanvraag en bijbehorende stukken onjuistheden”. Een second opinion bevestigde dit oordeel van de provincie. Maar de organisatie van de race kreeg wel de kans aanvullend onderzoek te doen. De dag nadat dit was ingeleverd, liet gedeputeerde Bond al weten dat de vergunning alsnog werd verstrekt.

Uit het aanvullend onderzoek blijken echter nog veel onduidelijkheden. Bijvoorbeeld in de tekst over “Effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren en vissen” (blz. 53):

- er wordt gebruik gemaakt van een 16 jaar oud rapport met betrekking tot effect van geluid op zeezoogdieren. Te verwachten is dat er nieuwe onderzoek beschikbaar is;
- in dat rapport staat dat geluid van schepen geen effect lijkt te hebben op zeehonden in het water, maar ook dat het bewijs hiervoor zeer beperkt is. Terwijl twee alinea's daarvoor staat dat een andere situatie ontstaat wanneer schepen op een kluitje varen, wat bij de race het geval zal zijn;
- het onderwatergeluid van de powerboten is vergeleken met het onderwatergeluid van vrachtschepen. Alsof een vrachtwagen hetzelfde is als formule 1-wagen;
- gebruikte metingen komen uit de haven van Singapore, maar de Waddenzee is niet te vergelijken met de haven van Singapore;
- er is geen gebruik gemaakt van het onderzoek “A noisy spring: the impact of globally rising underwater sound levels on fish”⁷⁾, waaruit blijkt dat er nog veel onzekerheden zijn van de effecten van onderwatergeluid op vissen en dat hier dringend onderzoek naar nodig is.

3 Wanneer er nog zoveel onduidelijkheid is over deze effecten, hoe kunnen Imares en de provincie dan de uitspraak doen dat er geen significante effecten op de natuur zijn te verwachten?

4 Bent u het met ons eens dat gezien bruinvissen erg gevoelig zijn voor onderwatergeluid

en schepen mijden, het houden van races in hun leefgebied, mede gezien de staat van instandhouding, niet wenselijk is en dus niet toegestaan kan worden⁸⁾? Zo neen, waar baseert u dat op?

Het ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga heeft onderzocht of de eerste passende beoordeling van het bureau Imares voldoende informatie bevatte om te kunnen oordelen op de vergunningaanvraag. De conclusie was dat de informatie onvoldoende was. Het bureau heeft geen inhoudelijke beoordeling van het Imares-rapport gegeven.

- 5 Waar is de stelling op gebaseerd dat twee onderzoeksbureaus hebben vastgesteld dat de races geen schade toebrengen aan de natuur, en dat daarom de races niet geweigerd konden worden⁹⁾?
- 6 Uit bovenstaande blijkt dat er op zijn minst twijfels zijn of er geen significante effecten op de natuurwaarden plaatsvinden door de races. Waarom heeft Gedeputeerde Staten niet voor het voorzorgsprincipe gekozen?
- 7 Onderschrijft u dat een verstoord gebied geen vrijbrief geeft voor het houden van nog meer verstorende activiteiten, en zeker niet voor een periode van vijf jaar, gezien de opstapeling van effecten en daarmee optreden van significante effecten toeneemt?

Ons antwoord aan provinciale staten luidt als volgt:

Vooraf

De behandeling van een vergunningaanvraag voor de Natuurbeschermingswet 1998 is niet vrijblijvend. Iedere vergunningaanvraag voor de Natuurbeschermingswet 1998 die voldoet aan de daarvoor geldende criteria moet in behandeling worden genomen. GS hebben voor het in behandeling nemen en voor de beoordeling van een vergunningaanvraag geen andere criteria dan als geformuleerd in de Natuurbeschermingswet.

- 1 Nee
- 2 De Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming) zijn gescheiden wettelijke stelsels en kennen eigen beoordelingscriteria ten aanzien van vergunning- en ontheffingverlening. De respectievelijke oordelen over de toelaatbaarheid van deze activiteit kunnen daarom verschillen. Er

7) “A noisy spring: the impact of globally rising underwater sound levels on fish”, H. Slabbekoorn e.a., 2010

8) http://www.noordzee.nl/upload/dossiers/Profieldocument_Bruinvis.pdf

9) “Waddenzee wordt even aqua-arena”, Trouw, 6 juli 2011

heeft derhalve geen afstemming plaatsgevonden.

- 3 In de aangevulde Passende Beoordeling is literatuuronderzoek gespiegeld aan de situatie in het Marsdiep. Met de aanvullingen is de conclusie dat er geen significante effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van de Natura2000-gebieden voldoende onderbouwd. De Raad van State heeft verzoeken om een voorlopige voorziening, gestoeld op de vermeende onzekerheid omtrent de gevolgen van de powerboatrace, inmiddels afgewezen. In haar uitspraak volgt de Raad van State ons College in de onderbouwing van de argumentatie dat er geen significante effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden.
- 4 Nee. De bruinvis behoort niet tot de aangewezen soorten van de Natura 2000-gebied Waddenzee. Bovendien is de bruinvis in de maand augustus nagenoeg niet aanwezig in de Waddenzee.
- 5 De stelling in het aangehaalde krantenbericht is niet van ons College afkomstig. Voor de gronden waarop de vergunning is afgegeven verwijzen wij naar de antwoorden op de vragen 3. en 6.
- 6 Op basis van de ingediende passende beoordeling heeft de initiatiefnemer voldoende aangetoond dat er als gevolg van de activiteiten geen significante effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura2000-gebieden. Er bestaan derhalve op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 geen redenen om de gevraagde vergunning niet te verlenen.
- 7 Wij onderschrijven de stelling dat “een verstoord gebied geen vrijbrief geeft voor het houden van nog meer verstorende activiteiten”. De vergunning is evenwel op deze grond niet afgegeven.

De vergunning is afgegeven omdat met de ingediende passende beoordeling voldoende is aangetoond dat er als gevolg van de activiteiten geen significante effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura2000-gebieden. De actuele situatie in het gebied is in deze afweging betrokken. Daarnaast wordt de vergunning jaarlijks geëvalueerd.

MEMO

T.a.v.: Mariska Breuker

Betreft: Passende beoordeling Grand Prix of the Sea

Dinsdag 17 Mei 2011

Geachte mevrouw Breuker,

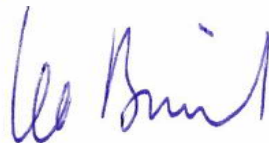
Hierbij sturen wij u onze bevindingen over de passende beoordeling: Grand Prix of the Sea. Wij hopen u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

Dr R.J. Strijkstra
Senior ecooloog

Dr L. Bruinzeel
Senior ecooloog

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek B.V.

Aanleiding

De provincie Noord-Holland heeft A&W verzocht een oordeel te geven over de passende beoordeling 'Grand Prix of the Sea'. De passende beoordeling is uitgevoerd door Imares (rapport C02/11 versie 27 februari 2011). De aanleiding van deze vraag is de twijfel aan een aantal conclusies die in de passende beoordeling worden gegeven. De twijfel is ontstaan doordat de onderbouwing van deze conclusies niet volledig of toereikend lijkt te zijn.

Ons uitgangspunt bij de oordeelsvorming

Om te beginnen moeten de conclusies in een passende beoordeling juist zijn. Los van de legitimiteit van de conclusies in een passende beoordeling, moet een passende beoordeling tevens goede, toereikende informatie verschaffen over de wijze waarop deze conclusies tot stand komen. De presentatie van de resultaten van onderzoek naar achtergronden moet zodanig zijn dat de lezer te allen tijde de redeneringen kan volgen en natrekken.

Bij onze beoordeling hebben we dan ook de volgende punten onderzocht

1. Is de opbouw van de passende beoordeling volgens ons volledig en overzichtelijk?
2. Geeft de passende beoordeling volgens ons op onderdelen voldoende informatie en inzicht om de conclusies zelfstandig te kunnen trekken?
3. Is er gereede twijfel aan de juistheid van de conclusies in het rapport?

De provincie Noord-Holland heeft in haar correspondentie met A&W haar twijfel geuit over enkele specifieke punten uit de passende beoordeling en ons advies gevraagd of wij deze twijfels onderschrijven, dan wel kunnen weerleggen of verduidelijken.

MEMO

Resultaat van de bestudering

Opbouw van de rapportage

De opbouw van de tekst van de passende beoordeling binnen de hoofdstukken is onoverzichtelijk. De informatie over habitats en soorten is soms te summier, soms overbodig veel, en duikt op verschillende plaatsen in de rapportage op op momenten dat je dat niet verwacht. Daar waar een sluitende redentatie zou moeten plaatsvinden op grond van de informatie, lopen vaak de informatie, de redentatie en de conclusies door elkaar. Dit heeft negatieve gevolgen voor de leesbaarheid en de volgbaarheid, en op het vermogen van de lezer om tot de zelfde conclusies te komen als de schrijver.

Er worden bovendien soms gevolgtrekkingen gemaakt waarbij het combineren van de informatie aan de lezer wordt overgelaten. De inzichtelijkheid zou een stuk groter worden als de geschreven achtergrondinformatie gescheiden was van de redentaties en duidelijk kaartmateriaal zou zijn opgenomen waarin natuurwaarden en (mogelijke) verstoringen tegelijk worden getoond.

In het onderstaande zullen we ingaan op enkele specifieke punten. De toegelaten tijdsbesteding is niet voldoende geweest om uitputtend in details te treden, waardoor wij slechts de belangrijkste punten kunnen aanstippen.

Volledigheid beschrijving voorgenomen activiteiten

Wij vinden dat de omschrijving van de voorgenomen activiteiten te summier is. De voorbereidende werkzaamheden en de activiteiten na het houden van de wedstrijden zijn nauwelijks toegelicht. De nevenactiviteiten zijn zeer summier omschreven, waarbij een duidelijk overzicht van de locatie van deze activiteiten ontbreekt, bijvoorbeeld met behulp van een kaart. Om conclusies te kunnen trekken over effecten is een goede omschrijving van de omvang van het geheel aan activiteiten, de plaats en de duur daarvan zonder meer noodzakelijk, tenzij dit expliciet kan worden gemaakt dat dat niet nodig is. Later in het rapport worden er conclusies over de nevenactiviteiten getrokken die op grond van de omschrijving niet controleerbaar zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van het vuurwerk en de helicoptervluchten.

Volledigheid mogelijke effecten

Onze indruk is dat de rapportage inhoudelijk redelijk volledig is in zijn overzicht van factoren die een rol spelen in mogelijke effecten van boten, vuurwerk en vliegtuigen.

- Geluid
- Licht
- Trilling
- Emissie van
- Visuele verstoring

MEMO

Wat ontbreekt is een duidelijke analyse van de toeloop van publiek en de gevolgen daarvan (vervuiling, betreding) al wordt dat hier en daar wel genoemd. Wij kunnen ons voorstellen dat dit als factor niet van groot belang is, maar volledigheidshalve moet dit toch vermeld worden.

Kwaliteit inhoudelijke informatie natuurwaarden

Onze indruk is dat de passende beoordeling op een klein aantal punten onjuiste, op enkele punten overbodige, op enkele punten te weinig, en vrij vaak onoverzichtelijke informatie geeft over de in en rond het gebied aanwezige natuurwaarden.

- Enkele punten waarbij wij twijfelen aan de juistheid van de informatie zijn paragraaf 6.4.4, de opmerking over de aanwezigheid van steltlopers in augustus, en in paragraaf 6.4.7 de opmerking over de aanwezigheid van Bruinvissen in het Marsdiep. Wij zouden hier graag bronnen bij willen zien, of, indien niet aanwezig een degelijke redentatie van hoe tot deze opmerkingen is gekomen. Beide opmerkingen zijn belangrijk voor de beoordeling.
- Wanneer zoals aangegeven het Noorderhaaks tijdelijk tot verboden terrein wordt verklaard, en significante verstoring daar niet aan de orde is, wat zou moeten blijken uit een nauwkeurige omschrijving van de activiteiten en hun cumulatieve verstoringradius (er zijn immers al heel veel helicoptervluchten, en scheepsbewegingen, zelfs schietactiviteiten met lawaai?), in combinatie met een oordeel over de verstoringgevoeligheid van soorten, is een uitgebreide beschrijving over tellingen van vogels en informatie over zeehonden mogelijk niet nodig.
- Er ontbreekt onder meer een duidelijk beeld van de locaties van hoogwatervluchtplaatsen, nabij de wedstrijd baan, waardoor geen duidelijk af te leiden oordeel mogelijk is over verstoring daarvan door helicopters, publiek of vuurwerk, overigens mede doordat de locaties van de activiteiten gebrekkig zijn aangegeven.
- De conclusie in 6.3.2 is wel heel kort door de bocht. Op zijn minst is een opmerking over de kwaliteitsindicatoren op zijn plaats (structuur en functie, typische soorten) en waarom deze geen last hebben van de activiteiten.
- Er ontbreekt een overzicht waarin te zien is waarom welke N2000 waarden wel of niet effecten (kunnen) ondervinden, en waarom.
- De redentatie over de effecten van brandstofcalamiteit is niet goed te volgen, mede door de technische details. En om welke calamiteiten gaat het? Is dit een worst case scenario voor één boot, of een botsing van twee boten? Is brandstof het enige dat dan vrijkomt? Is de Id50 voor waterdierpjes een maat voor de schade aan andere soorten?

MEMO

Over het algemeen lijkt de gegeven informatie kwalitatief wel voldoende om conclusies op de baseren.

Conclusie

Het doel van een passende beoordeling is niet alleen informatie te verschaffen, maar ook om deze informatie inzichtelijk te maken, zodat buitenstaanders een objectieve beoordeling kunnen maken. Deze passende beoordeling verschaft dit inzicht onzes inziens niet in voldoende mate. In het voorkomende geval dat deze passende beoordeling in deze vorm zou worden voorgelegd aan de bestuursrechter, is onze inschatting dat deze niet zal standhouden, vanwege de ontoegankelijkheid en onvolledigheid van de tekst en de daaruit voortvloeiende onzekerheid over de conclusies. Het is te veel puzzelwerk. Te veel impliciete redeneringen, die voor een ingewijde nog wel te volgen zijn maar voor een buitenstaander niet. Er is daardoor te veel ruimte voor onzekerheid en kritiek.

- Dit is in de eerste plaats te wijten aan de opbouw van de tekst van het rapport. Deze kan veel overzichtelijker worden opgebouwd, met dezelfde informatie, waardoor het mogelijk wordt voor de lezer om de redeneringen en de conclusies te volgen. Implicitheden moeten daarbij worden voorkomen, vooral bij het trekken van conclusies, omdat hier juist de vragen over rijzen.
- Op de tweede plaats is er op sommige plekken reden om te veronderstellen dat er te weinig informatie is gepresenteerd om tot de gevolgtrekkingen te kunnen komen. Dit geldt zowel voor de beschrijving van de activiteiten als voor de achtergrondinformatie over habitats en soorten. De gevolgen van een eventuele kennislacunes dienen te worden aangegeven.

Hiermee komen wij tot de conclusie dat wij het grotendeels eens zijn met de twijfels die de provincie Noord-Holland heeft ten aanzien van de passende beoordeling. Dit betekent overigens niet dat de conclusies die uiteindelijk getrokken worden in de beoordeling van de effecten onjuist hoeven te zijn. Op grond van onze kennis en ervaring en de indruk die wij hebben van de activiteiten binnen dit evenement denken wij dat ze in grote lijnen wel juist zullen blijken. De onderbouwing dient echter te worden verbeterd voordat dit oordeel echt kan worden gegeven.

MEMO

Reacties op specifieke vragen

Hieronder volgt nog een specifieke toelichting op de door de provincie Noord-Holland geformuleerde punten van twijfel.

De provincie heeft twijfels bij de berekeningen en de conclusies die op basis daarvan worden getrokken tav de effecten van calamiteiten, waarbij mogelijk 500 liter diesel in de Waddenzee stroomt.

Paragraaf 6.3.6 geeft geen informatie over de effecten van een noodlozing op aantasting van de natuurwaarden, maar de conclusie valt uit de lucht, deze volgt niet uit de tekst. Figuur 4 laat zien dat een calamiteit met 500 l dieselolie nergens een concentratie geeft van meer dan 0.05 mg/l? Dit strookt niet met het gevoel dat er in eerste instantie toch een puntlozing is. Is na 60 seconden de dieselolie reeds statistisch 'verdwenen'? Deze paragraaf moet beter uitgewerkt worden zodat ook een niet-chemicus begrijpt hoe de dieselolie zich in ruimte en tijd gedraagt.

De provincie heeft twijfels bij de effecten van onderwatergeluid op de aangewezen bruinvis en andere aangewezen soorten die onderwater duiken. Daarnaast heeft de provincie twijfels bij de stellingname dat er in augustus (vrijwel) geen bruinvissen in het Marsdiep aanwezig zullen zijn, aangezien recente data uitwijst dat er wel degelijk bruinvissen kunnen zitten.

Op p34 van de passende beoordeling wordt uitgelegd dat geluid een belangrijk punt van zorg is bij zeezoogdieren, vooral bij schepen op een kluitje (powerboat race) hierdoor kunnen moeders en pups elkaar uit het oog verliezen. Op p48 wordt volstaan met het feit dat bruinvissen aantallen in augustus 'dermate laag' zijn. Voorbij gegaan wordt aan het feit dat bijvoorbeeld strandingen juist pieken in augustus (Rapportnummer C039/09 Imares). Zijn bruinvissen in deze periode extra kwetsbaar? De provincie geeft aan dat recente data uitwijzen dat er wel degelijk bruinvissen in het Marsdiep aanwezig zijn. De passende beoordeling dient meer in detail te treden over de effecten en recente gegevens over bruinvissen. Er ontbreekt een gecombineerde ruimtelijke weergave van de ligging van verschillende belangrijke gebieden voor zeezoogdieren en de geluidscontouren.

De provincie Noord-Holland heeft twijfels bij de optische effecten die alle activiteiten (zowel boatraces als helikoptervlucht) hebben op de aangewezen soorten op de hoogwatervluchtplaatsen.

Er ontbreekt een heldere onderbouwing welke belasting welk effect heeft, en waar dit dan zou kunnen plaatsvinden. Er ontbreekt een goede beschrijving in ruimte en tijd van een aantal activiteiten, m.n. de helikoptervluchten. Er ontbreekt een gecombineerde ruimtelijke weergave van de ligging van verschillende belangrijke gebieden voor vogels, zoals de hoogwatervluchtplaatsen en de belastingscontouren van de activiteiten. Dit heeft betrekking op optische zowel als geluidsverstoring.

MEMO

De provincie Noord-Holland heeft twijfels bij de beschrijving van de effecten van de helikoptervluchten, aangezien deze af kunnen wijken van normaal vluchtgedrag, gezien de wens om de races te volgen per helikopter voor tv-uitzendingen.

Het omschreven traject en vluchtduur van de helicopters is niet terug te vinden in de PB. Hierop kan niet worden beoordeeld of dit tot aantasting van de natuurwaarden leidt.

De provincie ziet nog veel onduidelijkheden (bijvoorbeeld dat er alternatieve locaties zijn waar foeragerende dieren naar kunnen uitwijken; worden niet benoemd of beschreven dat daar inderdaad plaats is voor de verstoorde soorten), te veel aannames en open einden (er worden veelvuldig conclusies getrokken, terwijl er staat omschreven dat er nog aanvullend onderzoek benodigd is). Er wordt te snel en niet-onderbouwd geconcludeerd, dat er geen significante effecten zijn te verwachten op de omvang van populaties.

Het ontbreken van overzichtelijke kaarten waarop verstoringcontouren, foerageer- en rustplaatsen en alternatieve locaties simultaan zijn weergegeven ontbreken en maakt een beoordeling lastig. De effecten op de omvang van populaties van soorten kan alleen beschreven worden als de effecten op de individuen volledig in kaart zijn gebracht. Dat is in dit stadium nog onvoldoende duidelijk.

De provincie concludeert dat niet aan alle instandhoudingsdoelstellingen wordt getoetst

Het doel van een passende beoordeling is systematisch ingaan op de effecten op *alle* instandhoudingdoelen, inclusief eventuele externe werking en cumulatie. Dit gebeurt alleen impliciet. Een weergave de doelen en de mogelijkheid dat effecten optreden (gevoeligheid voor de verschillende factoren die effect kunnen hebben) ontbreekt. Tevens ontbreekt informatie over de kwaliteitsaspecten van de habitattypen in de verschillende N2000 gebieden. Hierbij zijn mogelijk verstoringgevoelige kwaliteitsaspecten (typische soorten)

De provincie vermeldt dat 4 hoogwatervluchtroutes zich bevinden in en nabij de racelocatie. Deze worden afgewisseld meegenomen in de effectenbeoordeling. Naast de locatie waar vuurwerk wordt afgestoken, bevindt zich een hoogwatervluchtplaats die helemaal niet wordt meegenomen in de Passende Beoordeling.

Het is ons niet duidelijk waar de HVP's (puntbronnen) liggen. Nu staan de telgebieden van SOVON weergegeven, maar die geven alleen aan binnen welke kaders een vogelteller moet blijven. Het is ons niet duidelijk waar de vuurwerkshow zal plaatsvinden. Augustus is de maand met de hoogste aantallen vogels in de Waddenzee (tweede alinea p47).